

Utdrag ur

RONE KYRKA GOTLAND VÅRD- OCH UNDERHÅLLSPLAN 2008

Ansvariga för vård- och underhållsplanen

Inför upprättandet av denna vård- och underhållsplan för Rone kyrka har kyrkan och kyrkogården besiktigats av undertecknad.

Ansvariga för vård- och underhållsplanens olika delar anges här nedan.

(Namn inom parentes anger dock att i planen endast använts där angivet besiktningsprotokoll eller åtgärdsprogram, upprättat av resp. namngiven konsult.)

Kyrkobyggnad	Arkitekt Jan Utas
Elinstallationer och åskskydd	(Elingenjör Peter Ström)
Kyrkogårdsmur	Arkitekt Jan Utas
Kyrkogård	Arkitekt Jan Utas
Växtlighet på kyrkogården	Antikvarie Eva Selin
Kalkmålningar	Ej utsedd
Stenarbeten	Ej utsedd
Inventarier av trä	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av metall	Antikvarie Rebecka Svensson
Inventarier av sten	Antikvarie Rebecka Svensson
Textilier	(Textilkonsultfirma Lotine)
Kyrkklocka/-or	(Ing. Ingvar Rohr)
Övriga inventarier	Antikvarie Rebecka Svensson

Källförteckning

Otryckta källor

Handlingar i Gotlands fornsals arkiv, Visby

Handlingar i Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.

Inventering av inventarierna i Rone kyrka 2004 och 2007 utförd av Birgitta Lerberg m.fl.

Inventering av Rone kyrkogård, utförd 1996 av antikvarie Torsten Gislestam, Gotlands fornsal.

Tryckta källor

Byggnadshyttan på Gotland 2005-2006, årsskrift, 2007.

Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989:II, Linköpings och Visby stift, 1990.

Lagerlöf, E., Svahnström, G., Gotlands kyrkor, 1991.

Rohr, I., Gotlands kyrkklockor och ringnings seder, 1985.

Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.

Svahnström, G., Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.

Sveriges Kyrkor, Gotland band VI:5, 1973.

Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.

Händelselista

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
s. 1100-tal	Dopfunt av Hegwaldr "Postuma verkstad" (nu på SHM).	SvK
1200-tal	Romanska kyrka på platsen, numera försvunnen.	GK
1236	Årtal enligt Taxuslistan.	SvK
o. 1250	Glasmålningar, numera i de Ö korfönstren.	GK
o. 1300	Koret, sakristian, långhuset och tornets nedre delar byggdes. Muralmålningar i valven (GKM anger 1250-60).	SvK, GK, GKM
1345	Storklockan göts (Gotlands äldsta daterade).	GKR, SvK
o. 1350	Tornets övre delar byggdes av "Egypticus-verkstad".	SvK, GK
o. 1400	Kalvariegrupp av trä (SvK anger i slutet av 1300-talet samt att bifigureerna är senare tillkomna).	GK, SvK
1430	Gravhäll.	SvK
o. 1450	Muralmålningar i långhuset av "Passionsmästaren".	GK, GKM
1400-tal	Korkåpa, vars tyg är vävt i Nord-Italien.	SvK
	Gravhäll över Boter.	SvK
t. 1500-tal	Dopfat av mässing.	SvK
1594	Brudsäte omtalas.	SvK
1595	Predikstol.	GK, SvK
Medeltida(?)	Kollekttavlor, 2 st.	SvK
1620	Hugget årtal på långhusets kolonn.	Inskr.
o. 1650	Dopfunt av sandsten.	SvK
1656	Gravhäll.	SvK
1661	Främre bänken i långhusets mittkvarter tillkom.	SvK
1664	Predikstolen kompletterades (hade säkert nyligen försetts med en baldakin; SvK) och målades (Johan Bartsch d.ä.).	GK, GKS, SvK
	Dopfunten målades.	SvK
	Epitafium över H. Peder Bentzön, målades troligen av Johan Bartsch d.ä.	SvK
1676	Åsknedslag i tornet, varvid tornhuven skadades svårt.	SvK
1677	Skriftestol.	SvK
1678	Tornreparation, de översta röstegluggarna stympades och murades igen.	SvK
1681	Timstock anskaffades till kyrkogården, en fattigstock lagades (dock inte den nuvarande).	SvK
1682	Faltaken läggs om.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1683-85	Altarskrank, utgör numera vägghpanel i koret	SvK
1687	Glasmästaren fick betalt för reparation av kyrkans fönster.	SvK
1694	Altaruppsats av sandsten, förfärdigades 1690 av Jesper stenhuggare.	GK, SvK
1696	Kyrkbänk, avsedda för förnämligare resande.	SvK
1600-tal	Bänkinredning.	GK
o. 1700	Altarskranket målades av Rasmus Bartsch.	SvK, GKS
	Kyrkbänk med trädmotiv.	SvK
1715	Bekännelsepall. Balken vid triumfkorset lagades. Predikstolen försågs med trappa, dörr och lås.	SvK
1717	Bekännelsepallen målades.	SvK
1719	Korbänken(?) renoverades.	SvK
1721	Bänkinredning, merparten av långhusets.	SvK
1723	Gravhäll.	SvK
1728	Väggskåpets omfattning (sakristian). Predikstolen och bänkinredningen målades av Johan Hernell.	SvK
1732	Altaruppsatsen renoverades.	GK, SvK
1733	Gravhäll över Marcus Reben.	SvK
1738	Bänkinredningen kompletterades, nya bänkar omtalas. Triumfkrucefifixet flyttades till korets N vägg, Maria och Johannes hamnade på kyrkvinden.	SvK
1741	Nummertavlan förfärdigades av skolmästaren Jacob Maldesson, Rone.	SvK
1749 och 1752	Kollekthåvar.	SvK
1753	Kyrkogårdsplanket var förfallet.	SvK
1757	Läktare i tornrummet, spannmålmagasin under läktaren. Anskaffades material till kyrkogårdsmurens rappning.	SvK
1759	Fönsterreparationer.	SvK
1765	Större reparation eller nybyggnad av tornhuven (Johan Mårtensson, Suderbys, Gothem). Tornvalvet krossades och återställdes. Läktarens målning skulle ombesörjas. Betalades Båtsman för att ha lagat kyrkogårdsmuren.	SvK
1772	Gravhäll över Teol. doktor Petrus Åkerman o.h.h.	SvK
1777	Fattigstock, försågs med lås 1840.	SvK
1780	Bänkinredningen kompletterades, nya bänkar omtalas.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1793	Lillklockan göts Av Johan Björkman, Göteborg.	GKR, SvK
1797	Taktegel köptes till kortaket.	SvK
1798-99	Kollekthåvarna föres med ny pung.	SvK
1700-tal	Fönstren lagades flera gånger.	SvK
1802	Bänkinredningen kompletterades, nya bänkar omtalas..	SvK, BH
1803	Sakristian reparerades.	SvK
1808	Kyrkogårdsmuren var i behov av lagning.	SvK
1817-19	Taken över kor, långhus sänktes, tegel belades på kor-, långhus- och sakristitaken (tidigare falar).	SvK, BH
1829	Trägolvet i långhuset.	SvK
1833	Gluggarna i tornet reparerades.	SvK
1834	Psalmodikon anskaffades, numera förkommet.	SvK
	Årtal på dragband i tornets första vindsvåning.	Inskr.
1837	Portblad i långhusportalen.	SvK
1838	Triumfkrucefikset flyttat från triumfbågen till korets N vägg.	SvK
1840	Utvändig ”rappning”. Läktaren beslöts byggas ut.	SvK
1849	Tornhuven reparerades och byggdes delvis om.	SvK
1757	Läktaren beslöts byggas ut.	SvK
1870	Den medeltida dopfunten deponerades på SHM, sockeln/foten nedsänktes möjligen i en brya.	SvK
1876	Glasmålningar såldes(?) trol. till ett museum i Stockholm.	SvK
1878	Orgeln köptes (byggdes 1876; GK och ISO. Ark. Johan Fredrik Åbom; BH) av firman Åkerman & Lund. Läktaren beslöts byggas ut.	GK, SvK, BH, ISO
	Stenmaterial i tornbågens nedre delar byttes mot granit, dragstag i långhusets V del. Bänkinredningen kompletterades nya bänkar omtalas.	GK, SvK
	Ljuskronor av mässing, ett par, skänktes.	SvK
1881	Votivskepp skänkt och förfärdigat av Anton Thomsson, Ronehamn.	SvK
1884	Trägolvet i kyrkan lades om.	SvK
1893	Altarskrank i nygotik, efter ritning av byggmästare N. Pettersson (BH anger 1892 samt G. Pettersson).	SvK, BH
	Kyrkbänkar i koret revs.	SvK
1800-tal	Lampetter av mässing 2 st. Stigluckor fanns kvar i Ö och S.	SvK
o. 1900	Ljuskrona av mässing.	SvK

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
1905-06	Kyrkogården utvidgades åt N.	SvK
1913-15	<p>Restaurering efter förslag av byggmästare Nils Petterson, Visby. Glasmålningarna i de Ö korfönstren kompletterades med nya rutor (C. Wilh. Pettersson/G. Petterson). Långhusportalens kapitälband förnyades delvis. Socklarna lagades med ny sten.</p> <p>Två av korets Ö fönsterbänkar byttes ut, det runda fönstret fick nytt masverk, ny mittpost i S långhusfönstret, ny omfattning på Ö sakristifönstret, nya glas i samtliga fönster utom korets Ö fönster. Nya kolonnetter i galleri-, ljud- och röstegluggarna i tornet. Nytt dörrblad i sakristiportalen (BH anger 1910 och N. Pettersson, men preciserar inte vilka/vilket dörrblad). Vedkamin i långhusets NÖ hörn (G. Pettersson, BH), skorsten. Muralmålningarna i långhuset och koret togs fram och restaurerades ”helt i den nya andan” (C. Wilh. Pettersson; GKM). Läktaren revs. Ett äldre altarskrank sattes upp som väggpanel i koret. Nytt kalkstensgolv i koret.</p> <p>Altaruppsatsen, predikstolen och triumfkrucifixet konserverades av C. Wilh. Pettersson. Kyrkbänkarna omdisponerades, byggdes delvis om och verkar ha målats. Dopfunten rengjordes och flyttades. Ljuskronor av mässing, ett par anskaffades.</p>	GK, SvK SvK, GF, GKM, BH
1938	Tegeltaken lades om.	SvK
1940	Kyrkogården utvidgades åt Ö, hela muren lades om.	SvK
1944	Orgeln försågs med två nya stämmor.	GK, SvK
1946	Tornhuven reparerades.	SvK
1954-55	<p>Restaurering efter domkyrkoarkitekt Eiler Græbe, Lund: Utvändig omputsning och vitkalkning. Tegeltaken lades om. Lagning av sten i socklarna. Lagning och delvis nyhuggning av långhus- och korportalernas baser samt tornportalens poster. Nytt trägolv i sakristian. Nytt kalkstensgolv i altaravsatsen. Rengöring av väggar och valv (E. Olsson) samt fast inredning. Elvärmeinstallation.</p> <p>Altaruppsatsen, predikstolen, epitafiet och kalvariegruppen konserverades, den senare av E. Olsson. Bänkinredningen målades i överensstämmelse med korbänkarna. Dopfunten rengjordes. Ljuskrona av trä. Glasmålningar patinerades. Votivskeppet restaurerades och hängdes upp i kyrkans V del. Altarets övermålning (marmorerat som kolmårdsmarmor av olja) togs bort. Lampetter av svartmålat järn.</p>	SvK, GF SvK
1985	Utvändig putslagning och vitkalkning. Dragstag i tornets	GF

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
	övre delar. Utbyte av skadade sockelstenar.	
1988	Orgel (för koret) byggdes av J. Künkel, Färjestaden. Den Åkermanska orgeln renoverades av samma firma.	ISO, GF
o. 1993	Glasmålningarna konserverades troligen av konservator Gustav van Treck, München.	GF
1996	Konserverades långhus- och tornportalerna av J. & B. Stenkonservering.	GF
1997	Anläggandet av en minneslund beviljades, förslag av Gotlands kommun/gatukontoret.	GF
1998	Ut- och invändig restaurering efter förslag av arkitekt Jan Utas.	GF
	Långhusets tak försågs med ny avvattning, samt smärre talarbeten. Korets tak lades om och försågs med avvattning, anslutningarna mot omgivande murverk byttes. Sakristians tak lades om, vindskivorna byttes. Skorstenen demonterades. Klockbocken justerades. Omfattade putsarbeten där den befintliga putsen blåstrades och ersattes med spritputs. Naturstensytorna rengjordes och foglagades, konserveringsarbeten på mittpost samt ljudgluggar. Droppbleck monterades, träbågar målades. Portbladen tätades.	GF
	Värmeanläggningen byttes (strålvärme i bänkkvarteren samt radiatorer bl.a. i sakristian. Manövercentral för klockringning, ljud och belysning samt belysning på vindar och torn. Väggar och valv rengjordes, muralmåleriet konserverades (Harald Norrby, Marianne Gustavsson-Belzacq, Katarina Söderdahl, Ann-Catrine Caspers). Sten i rosettfönstret justerades och fönstret tätades av konservator. Dränering ordnades vid långhusets S fönster. Mariaaltaret rekonstruerades och den gravhäll som där var belägen monterades på långhusets N vägg. Följande inventarier konserverades (Marja-Liisa Alm): Altaruppsatsen, predikstol, panel (på väggarna i koret), altarskrank, bänkinredning, votivskepp, fattigstock, timglas, stol från 1880-talet, bekännelsepall, nummertavla, dopfunt, epitafium, kalvariegrupp samt trabes.	GF
	Ljuskronor med länkar, lampetter och ljusstakarna konserverades förmodligen (Dahlströms Metallgjuteri HB).	
1999	Konserverade Stenkultur i Stockholm AB 4 st. gravhällar som ställdes under tak.	GF
2001	Skärmvägg görs i tornrummet bakom vilket redskap och inventarier kan gömmas.	GF

ÅR	BYGGNADSDEL ETC.:	REF.
2002	Beviljades Stenkultur i Stockholm AB att konservera 12 st. gravvårdar.	GF
2003	Ansöker församlingen om att få installera en kulturhistorisk guide i högtalarsystemet.	GF
	Beviljades förändring av minneslunden, att plantera Måbär kring den.	GF
2004	Textiliernas förvaring ombesörjdes av textilkonsulterna inom företaget Lotine, de ombesörjde även reparationer, konserveringar samt upphängningen på altare och dylikt av övriga textilier.	GF
	Ljuskrona anskaffades, tillverkades av Dahlströms Metallgjuteri HB.	GF

Förkortningar:

ATA	Riksantikvarieämbetets arkiv, Stockholm.
BH	Byggnadshyttan på Gotland 2005-2006, årsskrift, 2007.
GF	Gotlands fornsals arkiv
GK	Lagerlöf, E., och Svahnström, G., Gotlands kyrkor. En vägledning, 1991.
GKM	Söderberg, B. G., Gotländska kalkmålningar 1200-1400, 1971.
GKR	Rohr, I., Gotlands Kyrkklockor och Ringningsseder, 1985.
GKS	Svahnström, G., och Svahnström, K., Måleri på Gotland 1530-1830, 1989.
ISO	Johansson, T. (red.), Inventarium över svenska orglar 1989: II, Linköping och Visby stift, 1990.
Inskr.	inskrift i kyrkan
kh	kyrkoherde
Muntl.	Muntlig uppgift från församlingen.
o.	omkring
s.	sent
SHM	Statens Historiska Museum
Strelow	Strelow H. Nilssøn, Cronica Guthilandorum, 1633.
SvK	Sveriges Kyrkor, Gotland bd VI:5, 1973.
t.	tidigt.